

INFORMACJA Z KONTROLI JAKOŚCI I PRAWIDŁOWOŚCI OZNAKOWANIA WYROBÓW WINIARSKICH

Warszawa, lipiec 2010

I. WSTĘP

Realizując ustawowy obowiązek ochrony interesów konsumentów Inspekcja Handlowa w IV kwartale 2009 roku przeprowadziła kontrolę wyrobów winiarskich.

Kontrola była realizacją założeń Planu kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2009, zatwierdzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i miała na celu zbadanie jakości handlowej wyrobów winiarskich pochodzących zarówno z Unii Europejskiej, jak i krajów trzecich, w szczególności win o chronionej nazwie pochodzenia (ChNP) lub chronionym oznaczeniu geograficznym (ChOG)¹, a także przestrzegania zasad obrotu tymi produktami.

Podstawą koncepcji win jakościowych Unii Europejskiej jest pochodzenie geograficzne – wina gatunkowe produkowane w określonym regionie². Wykaz win gatunkowych, których nazwa została objęta ochroną jako nazwa pochodzenia lub oznaczenie geograficzne został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej C 187 z dnia 31 lipca 2009 roku.

Celem kontroli było również sprawdzenie, czy pod chronioną nazwą pochodzenia lub oznaczeniem geograficznym win, figurujących w wykazie win gatunkowych produkowanych w określonych regionach³, nie są oferowane produkty z fałszywymi oznaczeniami, przy użyciu zwrotów takich jak: „styl”, „typ”, „metoda” lub innych podobnych określeń.

Sprawdzono ogółem 89 placówek handlowych, w tym oprócz mniejszych sklepów detalicznych, 33 hurtownie i 16 sklepów należących do sieci handlowych, zlokalizowanych na terenie 8 województw, tj.: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, lubelskiego, łódzkiego, opolskiego, zachodniopomorskiego i mazowieckiego.

Różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 40 obiektach (44,9 proc. ogółem skontrolowanych).

¹ wina o chronionej nazwie pochodzenia (ChNP) oraz wina o chronionym oznaczeniu geograficznym (ChOG) – według poprzednio obowiązujących przepisów oznaczają odpowiednio: wina gatunkowe psr oraz wina stołowe opisane przy użyciu oznaczenia geograficznego

² wina pochodzące ze ściśle wyznaczonego obszaru uprawy i produkcji (tzw. określony region), produkowane zgodnie ze specyficznymi, szczegółowymi przepisami obowiązującymi w danym kraju lub regionie

³ Dz.U. C 187 z 31.07.2009 s. 1 i 2

II. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE WYROBÓW WINIARSKICH

Wymagania w zakresie jakości handlowej wyrobów winiarskich, w tym nazewnictwo i sposób oznakowania, zostały określone w przepisach:

- rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. *ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenia o jednolitej wspólnej organizacji rynku”)*⁴,
- rozporządzenia Komisji (WE) nr 606/2009 z dnia 10 lipca 2009 r. *ustanawiającego niektóre szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do kategorii produktów winiarskich, praktyk enologicznych i obowiązujących ograniczeń*⁵,
- rozporządzenia Komisji (WE) nr 607/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. *ustanawiające niektóre szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do chronionych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych, określeń tradycyjnych, etykietowania i prezentacji niektórych produktów sektora wina*⁶,
- rozporządzenia Rady (EWG) nr 1601/91 z dnia 10 czerwca 1991 r. *ustanawiającego ogólne zasady definicji, opisu i prezentacji win aromatyzowanych, aromatyzowanych napojów winopodobnych i aromatyzowanych koktajli winopodobnych*⁷,
- ustawy z dnia 22 stycznia 2004 r. *o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina*⁸,
- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 grudnia 2004 r. *w sprawie szczególnych rodzajów fermentowanych napojów winiarskich oraz szczegółowych wymagań organoleptycznych, fizycznych i chemicznych dla tych napojów*⁹.

Jedną z podstawowych zasad znakowania jest to, w jaki sposób należy używać określenia „wino”. Wyraz „wino” bez użycia żadnych dodatkowych określeń uzupełniających może być stosowany wyłącznie jako nazwa wyrobu winiarskiego otrzymanego w winogron, zgodnego z definicją zawartą pkt 1 załącznika XIb do rozporządzenia 1234/2007/WE, w rozumieniu której „winem” jest produkt otrzymywany wyłącznie w drodze całkowitej lub częściowej fermentacji alkoholowej świeżych winogron (rozgniatanych lub nie) lub moszczu gronowego.

Posługiwanie się słowem „wino” z dodatkowymi określeniami także uregulowane jest przepisami prawa Unii Europejskiej. Na podstawie tych przepisów państwa członkowskie mogą zezwolić na stosowanie wyrazu „wino” w nazwach wyrobów winiarskich uzyskanych w wyniku fermentacji owocu innego niż winogrona. W przypadku tych wyrobów użycie wyrazu „wino” jest więc możliwe, ale tylko w połączeniu z nazwą użytego owocu (art. 113d ust. 1 ww. rozporządzenia), np. wino z dzikiej róży. Ponadto przepisy Unii Europejskiej zezwalają na używanie określenia „Polskie Wino (Polish Wine)” w odniesieniu do wyrobów winiarskich produkowanych w Polsce (zaliczanych do grupy wyrobów o kodach CN 2206) z moszczy lub soków winogronowych. Posługiwanie się powyższymi nazwami złożonymi jest dozwolone pod warunkiem, że sposób ich umieszczania na etykiecie opakowania będzie gwarantował wyraźne odróżnienie takich wyrobów od wina gronowego.

⁴ Dz.U. L 299 z 16.11.2007 s. 1 z późn. zm.

⁵ Dz.U. L 193 z 24.07.2009 s. 1 z późn. zm.

⁶ Dz.U. L 193 z 24.07.2009 s. 60

⁷ Dz.U. L 149 z 14.06.1991 s. 1 z późn. zm.

⁸ Dz.U. Nr 34, poz. 292 z późn. zm.

⁹ Dz.U. Nr 272, poz. 2696

Do wyrobów winiarskich, oprócz win winogronowych należą m.in. wina owocowe, napoje winopodobne owocowe i napoje winopochodne owocowe (w tym aromatyzowane)¹⁰. Wina owocowe są napojami otrzymywanymi w wyniku fermentacji alkoholowej nastawu na fermentowane napoje winiarskie¹¹. Pod pojęciem win owocowych aromatyzowanych należy rozumieć napoje zawierające co najmniej 75 proc. wina owocowego, natomiast napojów winopochodnych owocowych – co najmniej 50 proc. win owocowych. Napoje winopodobne owocowe są napojami różniącymi się od win owocowych mniejszym udziałem soków w nastawie.

¹⁰ aromatyzacja – używanie przy wytwarzaniu fermentowanych napojów winiarskich jednego lub więcej, dozwolonych na podstawie przepisów o bezpieczeństwie żywności i żywienia, ziół aromatycznych, przypraw korzennych lub naturalnych i identycznych z naturalnymi substancji aromatycznych

¹¹ nastaw na fermentowane napoje winiarskie – mieszanina sporządzona przy użyciu co najmniej jednego z następujących składników: owoców, moszczu owocowego (soku surowego), soku owocowego, zagęszczonego soku owocowego, z ewentualnym dodatkiem wody, sacharozy w postaci cukru półbiałego, cukru białego, rafinowanego cukru białego, cukru płynnego, inwertowanego cukru płynnego, glukozy, syropu glukozowego, fruktozy, syropu fruktozowego oraz drożdży, pożywek i kwasów spożywczych

III. SZCZEGÓŁOWE USTALENIA KONTROLI

Ocenie poddano ogółem 1.291 partii wyrobów winiarskich o wartości 566,4 tys. zł, stwierdzając nieprawidłowości w przypadku 80 partii (6,2 proc.) o wartości 48,8 tys. zł.

W ujęciu asortymentowym zbadano, regulowane przepisami:

- rozporządzenia 1234/2007/WE:
 - 460 partii win gronowych,
 - 224 partie win gronowych o chronionej nazwie pochodzenia (ChNP) lub chronionym oznaczeniu geograficznym (ChOG),
- rozporządzenia 1601/91/WE:
 - 170 partii win aromatyzowanych (Wermut),
 - 39 partii napojów winopochodnych aromatyzowanych (Sangria),
- krajowymi dotyczącymi fermentowanych napojów winiarskich (tylko produkcji krajowej):
 - 209 partii win owocowych, w tym aromatyzowanych,
 - 158 partii napojów winopodobnych owocowych, w tym aromatyzowanych,
 - 31 partii napojów winopochodnych owocowych, w tym aromatyzowanych.

1. Jakość wyrobów winiarskich

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*¹² wprowadzane do obrotu artykuły rolno-spożywcze powinny spełniać wymagania w zakresie jakości handlowej, jeżeli w przepisach o jakości handlowej zostały określone takie wymagania, oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta.

Jakość handlowa w myśl art. 3 pkt 5 ww. ustawy oznacza cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące m.in. jego właściwości organoleptycznych i fizykochemicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania, nieobjęte wymaganiami sanitarnymi, weterynaryjnymi lub fitosanitarnymi.

Badania cech organoleptycznych i fizykochemicznych przeprowadzono w laboratoriach kontrolno-analitycznych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w stosunku do deklarowanych przez producentów w oznakowaniu oraz określonych w przepisach:

- art. 120b-f rozporządzenia 1234/2007/WE *ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenia o jednolitej wspólnej organizacji rynku”),*
- rozporządzenia 606/2009/WE *ustanawiającego niektóre szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do kategorii produktów winiarskich, praktyk enologicznych i obowiązujących ograniczeń,*
- rozporządzenia 1601/91/WE *ustanawiającego ogólne zasady definicji, opisu i prezentacji win aromatyzowanych, aromatyzowanych napojów winopochodnych i aromatyzowanych koktajli winopodobnych,*
- ustawy *o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina,*
- rozporządzenia *w sprawie szczególnych rodzajów fermentowanych napojów winiarskich oraz szczegółowych wymagań organoleptycznych, fizycznych i chemicznych dla tych napojów.*

¹² Dz.U. z 2005 r. Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.

Ponadto badane produkty sprawdzono pod względem prawidłowości zastosowania dozwolonych substancji dodatkowych na zgodność z przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 września 2008 r. *w sprawie dozwolonych substancji dodatkowych*¹³ i rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 14 stycznia 2009 r. *w sprawie wprowadzenia do obrotu i stosowania w żywności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej określonych substancji dodatkowych*¹⁴.

Ocenie poddano ogółem 160 partii wyrobów winiarskich, w tym objętych przepisami:

- rozporządzenia 1234/2007/WE:
 - 61 partii win gronowych,
 - 13 partii win gronowych o chronionej nazwie pochodzenia (ChNP) lub chronionym oznaczeniu geograficznym (ChOG),
- rozporządzenia 1601/91/WE:
 - 20 partii win aromatyzowanych (Wermut),
 - 4 partie napojów winopochodnych aromatyzowanych (Sangria),
- krajowymi dotyczącymi fermentowanych napojów winiarskich:
 - 30 partii win owocowych, w tym aromatyzowanych,
 - 31 partii napojów winopodobnych owocowych, w tym aromatyzowanych,
 - 1 partię napoju winopochodnego owocowego aromatyzowanego.

Wymagań jakościowych nie spełniało 14 partii (8,8 proc.) o wartości 10,4 tys. zł. Najwyższy odsetek nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w odniesieniu do win owocowych – zakwestionowano 8 partii (25,8 proc.). Należy dodać, że w toku kontroli nie kwestionowano jakości: win gronowych o chronionej nazwie pochodzenia (ChNP) lub chronionym oznaczeniu geograficznym (ChOG) oraz napojów winopochodnych owocowych (w tym Sangrii).

Nieprawidłowości w poszczególnych grupach produktów, polegały na:

- wina owocowe, w tym aromatyzowane:
 - niewłaściwych cechach organoleptycznych: barwie „herbacianej”, podczas gdy na opakowaniu deklarowano „rubinową”,
 - podwyższonej zawartości cukrów wyrażonej jako cukier inwertowany dla produktu „słodkiego” (np. stwierdzono $170,8 \pm 9,1$ g/l zamiast od 60 do 150 g/l),
 - obniżonej kwasowości ogólnej w przeliczeniu na kwas jabłkowy (np. było $3,2 \pm 0,1$ g/l zamiast od 3,5 do 9 g/l),
 - obecności dozwolonego przepisami prawa barwnika sztucznego – azorubiny (E122), podczas gdy w wykazie składników wymieniono tylko barwniki naturalne, tj. antocyjany (E163) i karmel amoniakalno-siarczynowy (E150d) – świadczącej o zafałszowaniu środka spożywczego,
- napoje winopodobne owocowe, w tym aromatyzowane:
 - obniżonej zawartości alkoholu (np. stwierdzono $10,2 \pm 0,4$ % obj., podczas gdy na opakowaniu deklarowano 12 ± 1 % obj.),
 - obniżonej kwasowości ogólnej w przeliczeniu na kwas jabłkowy (np. było $3,2 \pm 0,1$ g/l zamiast od 3,5 do 7 g/l),
- wina aromatyzowane (Wermut) – obniżonej zawartości cukrów wyrażonej jako cukier inwertowany dla produktu „słodkiego” (np. stwierdzono $104,9 \pm 5,6$ g/l zamiast 130 g/l),

¹³ Dz.U. Nr 177, poz. 1094

¹⁴ Dz.U. Nr 17, poz. 96

- wina gronowe – obniżonej zawartości cukrów wyrażonej jako fruktoza i glukoza (w tym sacharoza) dla wina „słodkiego” (np. stwierdzono 30 ± 1 g/l zamiast od 45 g/l).

Niewłaściwa jakość mogła być spowodowana nieprawidłowo prowadzonym procesem technologicznym.

Zakwestionowane wyroby winiarskie zostały przez kontrolowanych przedsiębiorców dobrowolnie wycofane z obrotu i zwrócone do producentów (dostawców) lub importerów.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości do podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzenie do obrotu produktów o niewłaściwej jakości skierowano wystąpienia pokontrolne z wnioskami obligującymi do wzmożenia kontroli i nadzoru nad produkcją tych wyrobów.

O wynikach kontroli poinformowano właściwe miejscowo inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Próbki wyrobów winiarskich poddane badaniom laboratoryjnym sprawdzono także w zakresie zgodności ich ilości rzeczywistej z ilością nominalną podaną na etykiecie opakowania. Nie ujawniono różnic objętościowych przekraczających dwukrotną ujemną wartość błędu ilości towaru paczkowanego (T_1), określoną w ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o towarach paczkowanych¹⁵.

2. Oznakowanie wyrobów winiarskich

Prawidłowość oznakowania wyrobów winiarskich sprawdzono w odniesieniu do przepisów:

- art. 113d, art. 118c÷118zb rozporządzenia 1234/2007/WE ustanawiającego wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenia o jednolitej wspólnej organizacji rynku”),
- rozporządzenia 606/2009/WE ustanawiającego niektóre szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do kategorii produktów winiarskich, praktyk enologicznych i obowiązujących ograniczeń,
- rozporządzenia 607/2009/WE ustanawiającego niektóre szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do chronionych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych, określeń tradycyjnych, etykietowania i prezentacji niektórych produktów sektora wina,
- rozporządzenia 1601/91/WE ustanawiającego ogólne zasady definicji, opisu i prezentacji win aromatyzowanych, aromatyzowanych napojów winopochodnych i aromatyzowanych koktajli winopodobnych,
- ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina,
- art. 4÷7a ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- rozdziału 11 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia¹⁶,
- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie znakowania środków spożywczych¹⁷,
- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu znakowania niektórych grup i rodzajów artykułów rolno-spożywczych kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej¹⁸.

¹⁵ Dz.U. Nr 91, poz. 740

¹⁶ Dz.U. Nr 171, poz. 1225 z późn. zm.

¹⁷ Dz.U. Nr 137, poz. 966 z późn. zm.

¹⁸ Dz.U. Nr 83, poz. 772

Niezgodne z obowiązującymi przepisami oznakowanie posiadało 70 partii (5,4 proc.) o wartości 41 tys. zł, w tym regulowanych przepisami:

- rozporządzenia 1601/91/WE:
 - 13 partii napojów winopochodnych aromatyzowanych (Sangria) (33,3 proc.),
 - 7 partii win aromatyzowanych (Wermut) (4,1 proc.),
- krajowymi dotyczącymi fermentowanych napojów winiarskich:
 - 18 partii napojów winopodobnych owocowych, w tym aromatyzowanych (11,4 proc.),
 - 1 partia wina owocowego aromatyzowanego (0,5 proc.),
- rozporządzenia 1234/2007/WE:
 - 24 partie win gronowych (5,2 proc.),
 - 7 partii win gronowych o chronionej nazwie pochodzenia (ChNP) lub chronionym oznaczeniu geograficznym (ChOG) (3,1 proc.).

Najbardziej istotne nieprawidłowości w oznakowaniu poszczególnych grup produktów polegały na:

- objętych przepisami rozporządzenia 1601/91/WE:
 - stosowaniu niewłaściwych określeń w oznakowaniu, wprowadzających w błąd co do rodzaju środka spożywczego (np. użyto określenia „wino” sugerującego, że nabywany produkt jest „winem gronowym”, podczas gdy był to „napój winopochodny aromatyzowany (Sangria)” lub „wino aromatyzowane (Wermut)”) lub jego ilości (np. importer deklarował 0,75 l, natomiast producent – 50 cl),
 - uwidacznianiu sprzecznych informacji o zawartości alkoholu (np. importer deklarował 10 % obj., natomiast producent – 11,5 % vol.),
 - niewskazaniu miejsca wytworzenia,
- objętych przepisami krajowymi dotyczącymi fermentowanych napojów winiarskich:
 - stosowaniu niewłaściwych określeń w oznakowaniu, wprowadzających w błąd co do rodzaju środka spożywczego (np. użyto określenia „Vermutto” sugerującego, że nabywany produkt jest „winem aromatyzowanym (Wermut)” lub „wino (wino owocowe)” wywołującego skojarzenia z „winem gronowym (winem owocowym)” – podczas gdy był to napój winopodobny owocowy aromatyzowany),
 - nieczytelnym wskazaniu rodzaju produktu (np. małą czcionką umieszczoną w bocznej części etykiety),
 - niewskazaniu pełnej nazwy producenta,
- objętych przepisami rozporządzenia 1234/2007/WE:
 - podaniu sprzecznych informacji o rodzaju środka spożywczego (np. importer deklarował „wino czerwone”, natomiast producent – „wino białe”),
 - niepodaniu informacji odnoszącej się do związków siarki (np. „zawiera siarczyny”, „zawiera dwutlenek siarki”), przy zawartości dwutlenku siarki i siarczynów powyżej 10 mg/l w przeliczeniu na SO₂ (czyli w przypadku praktycznie każdego zbadanego w tym zakresie wina),
 - niewskazaniu miejsca wytworzenia, podmiotu dokonującego butelkowania lub nazwy producenta (dostawcy), bądź importera (w przypadku win importowanych),
 - niepodaniu kodu identyfikacyjnego partii produkcyjnej.

Towary pochodzące z importu sprawdzono na zgodność z przepisami ustawy z dnia 7 października 1999 r. *o języku polskim*¹⁹, kwestionując 15 partii wyrobów winiarskich, z czego 2 partie nie posiadały w ogóle oznaczeń w języku polskim, natomiast 13 partii – tylko informacji odnoszącej się do związków siarki i/lub miejsca wytworzenia.

Ponadto, uwzględniając przepisy ustawy *o towarach paczkowanych* sprawdzono, czy wprowadzone do obrotu wyroby winiarskie oferowane były w opakowaniach jednostkowych w ilościach nominalnych zgodnych z załącznikiem nr 1 do ww. ustawy. Poza jednym przypadkiem, w którym wino oferowano w butelkach o objętości netto 1,3 l, innych uwag nie wniesiono.

Wyroby winiarskie pozbawione części oznaczeń handlowych lub w istotny sposób nieprawidłowo oznakowane zostały przez kontrolowanych przedsiębiorców dobrowolnie wycofane z obrotu i zwrócone do producentów (dostawców) lub importerów.

W każdym przypadku skierowano wystąpienia pokontrolne z wnioskami obligującymi do dobrowolnego zaniechania stosowania oznaczeń niezgodnych z obowiązującymi przepisami.

O wynikach kontroli poinformowano właściwe organy kontroli i nadzoru nad produkcją i obrotem żywności, a osoby winne wprowadzenia do obrotu towarów bez wymaganych oznaczeń lub niewłaściwie oznaczonych ukarano mandatami.

3. Legalność prowadzonej działalności gospodarczej

We wszystkich placówkach handlowych dokonano identyfikacji kontrolowanego przedsiębiorcy w oparciu o wpis do krajowego rejestru sądowego, ewidencji działalności gospodarczej lub wnioski o wpis do CEIDG dla osób fizycznych w świetle ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej*²⁰, w szczególności pod względem zgodności zakresu i rodzaju prowadzonej przez przedsiębiorców działalności z ww. dokumentami – nie stwierdzając nieprawidłowości.

Oceniając prawidłowość funkcjonowania podmiotów działających na rynku artykułów spożywczych sprawdzono także, czy przestrzegają one obowiązku przechowywania i udostępniania na żądanie organów urzędowej kontroli żywności orzeczeń lekarskich wydawanych osobom bezpośrednio stykającym się z żywnością – art. 59 ust. 4 ustawy *o bezpieczeństwie żywności i żywienia*. W jednym przypadku ujawniono, że do pracy na stanowiskach mających bezpośredni kontakt z żywnością dopuszczono osoby bez zaświadczeń lekarskimi do celów sanitarno-epidemiologicznych.

Osoby winne popełnienia wykroczenia ukarano stosownymi mandatami.

4. Inne zagadnienia

Rzetelność usługi sprawdzono w 8 placówkach poprzez dokonanie zakupu wyrobów winiarskich przed rozpoczęciem czynności kontrolnych – nie wnosząc zastrzeżeń.

Przed dokonaniem oceny prawidłowości wyliczenia należności za zakup sprawdzono oznakowanie towarów cenami w odniesieniu do wymagań ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. *o cenach*²¹ i rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 czerwca 2002 r. *w sprawie szczegółowych zasad uwidaczniania cen towarów i usług oraz sposobu oznaczania ceną towarów przeznaczonych do*

¹⁹ Dz.U. Nr 90, poz. 999 z późn. zm.

²⁰ Dz.U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.

²¹ Dz.U. Nr 97, poz. 1050 z późn. zm.

*sprzedaży*²². Nieprawidłowości związane z uwidacznianiem cen stwierdzono w 7 placówkach. Najczęściej handlowcy nie podawali cen jednostkowych.

Na żądanie inspektorów brakujące informacje cenowe uzupełniono w czasie kontroli, a wobec osób odpowiedzialnych zastosowano mandaty karne.

Przedsiębiorców prowadzących obrót wyrobami winiarskimi sprawdzono również w zakresie posiadania aktualnych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, prowadzenia sprzedaży zgodnie z warunkami posiadanego zezwolenia, uwidaczniania informacji o szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, sprzedaży napojów alkoholowych w wydzielonych stoiskach oraz zakazu sprzedaży osobom nietrzeźwym i nieletnim. Obowiązki takie nakładają na przedsiębiorców przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*²³. Nie stwierdzono przypadków ich naruszenia.

Wszystkie partie wyrobów winiarskich objęte kontrolą zostały ocenione w zakresie prawidłowości oznakowania skarbowymi znakami akcyzy na zgodność z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. *o podatku akcyzowym*²⁴. Znajdujące się w ofercie handlowej wyroby winiarskie opatrzone były znakami skarbowymi akcyzy, których autentyczność nie budziła zastrzeżeń. Banderole naklejone były w sposób prawidłowy i trwałe, uniemożliwiający otwarcie opakowań jednostkowych bez ich uszkodzenia.

²² Dz.U. Nr 99, poz. 894 z późn. zm.

²³ Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.

²⁴ Dz.U. z 2009 r. Nr 3, poz. 11 z późn. zm.

IV. PODSUMOWANIE

Z ustaleniami kontroli zapoznano właścicieli lub kierowników kontrolowanych placówek handlowych.

W zależności od stwierdzonych nieprawidłowości skierowano wystąpienia pokontrolne do właścicieli kontrolowanych placówek handlowych, producentów (dostawców) lub importerów wyrobów winiarskich, z wnioskami o podjęcie działań zmierzających do ich poprawy.

Całokształt ustaleń z przeprowadzonych kontroli dał podstawę do:

- nałożenia 9 mandatów karnych na łączną kwotę 1,2 tys. zł, głównie za popełnienie wykroczeń określonych w: art. 136 § 2 (oferowanie do sprzedaży towarów nieprawidłowo oznakowanych), art. 137 § 1 (naruszenie przepisów o obowiązku uwidaczniania cen) *Kodeksu wykroczeń*,
- zastosowania środków oddziaływania wychowawczego przewidzianych w art. 41 *Kodeksu wykroczeń*, głównie w związku popełnieniem wykroczenia z art. 136 § 2 *Kodeksu wykroczeń*,
- przekazania 19 informacji do właściwych organów kontrolnych, w tym: 15 do właściwych miejscowo inspektoratów Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, 3 do organów nadzoru sanitarnego oraz 1 do urzędu miar.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w części przypadków wszczęto postępowania administracyjne w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej – na dzień sporządzenia niniejszej informacji wydano 2 decyzje z art. 40a ust. 1 pkt 3 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Reasumując wyniki przeprowadzonej kontroli należy zauważyć, że wymagań jakościowych określonych w przepisach lub deklarowanych w oznakowaniu nie spełniało 8,8 proc. ogółem zbadanych partii wyrobów winiarskich. Kwestionowano głównie wina owocowe (25,8 proc.). Niewłaściwa jakość była na ogół wynikiem zbyt wysokiej lub niskiej zawartości cukrów redukujących po inwersji, obniżonej zawartości alkoholu lub kwasowości ogólnej. W jednym przypadku ujawniono obecność dozwolonego przepisami prawa barwnika sztucznego, którego udziału producent niezadeklarował na opakowaniu, wymieniając jedynie barwniki naturalne.

Podkreślenia wymaga, że jakość win gronowych o chronionej nazwie pochodzenia (ChNP) lub chronionym oznaczeniu geograficznym (ChOG) oraz napojów winopochodnych owocowych (w tym Sangrii), nie budziła zastrzeżeń.

Niezgodne z obowiązującymi przepisami oznakowanie posiadało 5,4 proc. ogółem zbadanych partii wyrobów winiarskich, przy czym najgorzej wypadły napoje winopochodne aromatyzowane (Sangria)²⁴ (33,3 proc.). Często stosowaną praktyką było uwidacznianie niewłaściwych informacji dotyczących rodzaju wyrobu, wprowadzających konsumentów w błąd i utrudniających wybór towaru. Ponadto stwierdzono przypadki niepodawania informacji dotyczących związków siarki, miejsca wytworzenia, podmiotu dokonującego butelkowania lub nazwy producenta (dostawcy), bądź importera.

Przyczyną nieprawidłowego oznakowania było najczęściej zaniedbanie, nieznajomość lub niewłaściwa interpretacja regulacji prawnych.

Biorąc pod uwagę zróżnicowanie asortymentowe oferowanych do sprzedaży wyrobów winiarskich, dla dokonania właściwego wyboru szczególnego znaczenia nabiera informacja o rodzaju środka spożywczego. W kontekście powyższych ustaleń ponowne kontrole sektora

winiarskiego powinny dotyczyć sprawdzenia przede wszystkim win owocowych i napojów produkowanych z udziałem tych win (tj. napojów winopochodnych i winopodobnych).

Opracowanie:

Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK